

retsplejeloven af 1916. Det gælder bl.a. det såkaldte ensretningsprincip i retsplejelovens § 992, stk. 1. Justitsministeriet er enig med Advokatrådet, Rigsadvokaten og Dommerforeningen i, at der er behov for at overveje, om reglerne bør gøres mere fleksible med henblik på at lette forurettedes muligheder for at forfølge et civilretligt erstatningskrav mod den tiltalte. Justitsministeriet er endvidere enig i, at væsentlige ændringer af adhæsionsprocessen ikke bør gennemføres uden et egentligt udvalgsarbejde.

Justitsministeriet vil anmode Retsplejerådet om at gennemgå de gældende regler om behandling af borgerlige krav under straffesager (navnlig retsplejelovens kapitel 89) og herunder vurdere de spørgsmål, der rejses af Advokatrådet, Rigsadvokaten og Dommerforeningen, samt komme med eventuelle forslag til ændringer.

5. Pressens adgang til aktindsigt i retsbøger, herunder dombøger

Ved lov nr. 362 af 2. juni 1999, som trådte i kraft den 1. oktober 1999, blev der foretaget en række ændringer af retsplejeloven, hvis hovedformål var at forbedre massemediernes muligheder for at bringe korrekt og dækkende omtale af retssager.

Ved lovændringen blev der bl.a. indsat en ny bestemmelse i retsplejeloven om pressens adgang til aktindsigt (retsplejelovens § 41 a). Bestemmelsen giver pressen adgang til aktindsigt i dokumenter og udskrifter i både straffesager og civile sager.

I § 41 a, stk. 4, bestemmes det, at retsbøger, herunder dombøger, skal være tilgængelige for pressen, dog først når sagen er endt, dvs. når fristen for at anke 1. instansens afgørelse er udløbet, uden at der er anket, eller – hvis sagen ankes – når ankeinstansen har truffet afgørelse. Dette er ikke til hinder for, at domstolene i medfør af almindelige principper om meroffentlighed udleverer dokumenter og domsudskrifter, før sagen er endt, typisk efter domsafsigelsen i 1. instans.

I § 41 a, stk. 6, bestemmes generelt, at de udskrifter og dokumenter, som pressen får aktindsigt i, ikke må være tilgængelige for andre end de journalistiske og redaktionelle medarbejdere ved det pågældende massemedie, og at de kun må anvendes til støtte for journalistisk og redaktionelt arbejde. Retsbøger og domsudskrifter mv. må med andre ord ikke offentliggøres i deres helhed eller gengives ordret i lange sammenhængende passager. Overtrædes forbudet, kan der idømmes bødestraf, jf. § 41 a, stk. 8.

Rigsadvokaten har i en konkret sag afvist at rejse tiltale vedrørende to tv-stationers offentliggørelse på Internettet af byrettens dom i en straffesag. I den på-

gældende sag var dommen blevet udleveret til pressen umiddelbart efter domsafsigelsen i byretten, og Rigsadvokaten begrundede sin afgørelse med, at straffebestemmelsen i retsplejelovens § 41 a, stk. 8, må antages kun at finde anvendelse, hvis domsudskriften er udleveret i henhold til retsplejelovens regler (§ 41 a) og ikke på grundlag af almindelige principper om meroffentlighed.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør forbudet mod at offentliggøre domsudskrifter mv. gælde, uanset hvornår de udleveres.

Justitsministeriet finder endvidere, at pressens krav på aktindsigt bør udvides, således at pressen kan kræve udskrift af retsbøger, domme mv., selv om sagen endnu ikke er endeligt afsluttet. Både civile domme og straffedomme har størst journalistisk interesse umiddelbart efter domsafsigelsen og ikke først efter ankefristens udløb, eller efter at ankedommen er afsagt. Retsbøger, der gengiver det, som er foregået i retsmøderne, har ligeledes størst journalistisk interesse, før sagen er endeligt afsluttet. Hertil kommer, at journalister har adgang til at overvære retsmøder og referere fra disse, før sagen er endeligt afsluttet.

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 41 a, stk. 4, så pressen i medfør af denne bestemmelse får krav på udskrift af retsbøger, herunder dombøger, når de er renskrevet. Aktindsigt i retsbøger, domme mv., før sagen er endt, vil herefter ikke længere bero på en konkret vurdering på grundlag af almindelige principper om meroffentlighed.

Straffebestemmelsen i § 41 a, stk. 8, foreslås ikke ændret. Lovforslaget sikrer, at enhver offentliggørelse af de dokumenter og udskrifter, der henvises til i bestemmelsen, fremover vil kunne straffes. Det er således forudsat, at straffebestemmelsen finder anvendelse på offentliggørelse mv. af de typer af dokumenter og udskrifter, som er nævnt i § 41 a, stk. 1, 2, 3 og 4, uanset på hvilket grundlag og tidspunkt de pågældende dokumenter og udskrifter er udleveret.

I lyset af bl.a. den offentlige debat, der har været om spørgsmålet, kan der efter Justitsministeriets opfattelse være behov for en mere grundlæggende vurdering af forbudet mod, at pressen offentliggør domsudskrifter, navnlig for så vidt angår endelige domme.

En eventuel ophævelse af forbudet mod at offentliggøre domsudskrifter mv. må vurderes i lyset af, at navnlig straffedomme traditionelt betragtes som personfølsomme dokumenter, der bl.a. af hensyn til den dømte må undergives en vis beskyttelse.

Endvidere bør spørgsmålet om eventuelt at tillade pressen at offentliggøre domsudskrifter mv. vurderes i lyset af bl.a. de øgede teknologiske muligheder for at